

Delo kot temelj socialne varnosti

Delegati vseh zborov skupščine občine Center so na zadnjem letošnjem zasedanju med drugim obravnavali tudi poročilo o uresničevanju socialne politike v naši občini. V vseh doslej sprejetih dokumentih je zapisano, da je socialna politika sestavni del celovite družbenoekonomske politike, pri čemer temelji na družbenoekonomskem položaju delavcev, ki si socialno varnost zagotavljajo z delom in uveljavljanjem socialistične solidarnosti.

Spričo zaostrenih pogojev gospodarjenja izvajamo že tretje leto politiko ekonomske stabilizacije. Zaradi slabših materialnih pogojev se znižuje osebni standard, zastaja pa tudi družbeni standard. Zato je vedno bolj potrebna aktivna (in tudi denarno bolj izdatna) socialna politika. Sredstva, ki jih delavci namenjujejo za ohranjanje in izboljšanje socialne varnosti, so se sicer nominalno povečala, a so realno manjša.

Vse bolj se zaostrejo socialni položaj nekaterih kategorij prebivalstva, na primer upokojencev, družin z otroki in tistih občanov, ki živijo od pomoči socialnega skrbstva. Visok porast cen osnovnih življenjskih potrebščin je zelo znižal osebni standard ljudi, posebej delavcev z nižjimi dohodki.

Delegati naše skupščine so se seznanili tudi z natančnimi podatki po posameznih področjih socialne politike. Nekateri od njih velja posebej omeniti.

Otroško varstvo

V naši občini živi 3035 otrok do 6. leta starosti oziroma 9,2 odstotka prebivalcev. Lani je bilo v organizirano otroško varstvo vključenih 2797 otrok v 130 oddelkih. V občini so tudi štiri varstvene družine, ki delujejo pri VVO Ane Zihlerl in skrbijo za 26 otrok prve sta-

rostne skupine. Po podatkih se je do konca septembra letos število otrok, ki čakajo na prostor v vrtcu, zmanjšalo na 268 (od tega 144 za prvo starostno skupino).

Družbena pomoč

Skupnost socialnega skrbstva nudi družinam z nizkimi osebnimi dohodki več oblik pomoči. Do regresa za šolsko prehrano je bilo po nepopolnih podatkih v šolskem letu 1983-84 upravičenih 177 otrok, skupnost pa je 106 otrokom v letošnjem letu prispevala sredstva za letovanje.

Štipendije

V lanskem šolskem letu je bilo v občini 139 štipendistov, ki so prejeli štipendije iz združenih sredstev, od tega 92 razliko h kadrovski štipendiji. Kadrovskih štipendistov je bilo 1816, kar je glede na delež zaposlenih pod republiškim poprečjem. Nepodeljenih pa je ostalo 227 štipendij od 857 razpisanih. Za šolsko leto 1983-84 pa je bilo razpisanih 1223 kadrovskih štipendij, pri čemer je razmerje več kot 70:30 v korist proizvodnih poklicev.

Stanovanja

Po srednjeročnem planu bo v naši občini zgrajenih 60 solidarnostnih stanovanj. Za delno nadomeščanje stanarin je letos prispelo 23 vlog, od katerih so jih 17 odobrili ter za to porabili 94.896,15 dinarja. Število odobrenih vlog je razmeroma majhno, kar je posledica sorazmerno nizkih stanarin oziroma precejšnjega starega stanovanjskega fonda. S prehodom na ekonomske stanarine pa se bo število upravičencev za to pomoč gotovo povečalo, zato kaže sistem delne nadomestitve stanarin še dopolniti in pri merilih

upoštevati družine z otroki, ki imajo največ stroškov.

Skrb za starejše

Po zadnjem popisu prebivalstva živi v naši občini 34.890 prebivalcev, od tega 7.999 starih nad 60 let. To predstavlja delež 18 odstotkov vsega prebivalstva, kar je skoraj še enkrat več kot predšolskih otrok. Poleg tega je v Centru več kot 2500 občanov starejših od 75 let. Nedvomno drži ugotovitev, da vprašanja in probleme starejših ljudi rešujemo prepočasno. Zadovoljive so sicer zmogljivosti splošnih socialnih zavodov, premalo pa smo naredili za uveljavitev domače nege in oskrbe starostnikov ter glede zagotavljanja pogojev, da bi ostali lahko čim dlje ostali v svojem domačem okolju.

Denarna pomoč

Kot edini vir preživljanja je denarno pomoč v občini Center lani prejelo 55 občanov. V prvi polovici letošnjega leta so zabeležili 54 upravičencev. 103 so v prvem polletju prejeli denarno pomoč kot dopolnilni vir preživljanja. Lani je bilo poleg tega dodeljenih 54 začasnih in 360 enkratnih pomoči.

Zaposlovanje

Konec junija je bilo v naši občini prijavljenih 219 iskalcev zaposlitve ali 84 oseb manj kot ob koncu leta 1982, vendar več kot v enakem obdobju lani. Med iskalci je 110 žensk, 83 teže zaposljivih in 86 mladih do 26. leta. Prvo zaposlitev pa išče 63 oseb. Pravico do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti je v prvem polletju pridobilo 100 nezaposlenih. V program usposabljanja in preusposabljanja je bilo v prvem letu vključenih 15 iskalcev zaposlitve, 14 pa se jih je pričelo usposabljati že lani.

PRIZNANJE ŠVICARSKEMU GOSPODARSTVENIKU

Vse več dolarjev za Rogova kolesa

Priznanje slovenske gospodarske zbornice je v torek, 13. decembra prejel Franz Liebigt, ki je s svojo trdko Intervelo v Švici odločilno prispeval k prodoru ljubljanske tovarne Rog na evropsko in svetovno tržišče. Priznanje za 20-letno plodno sodelovanje mu je v imenu gospodarske zbornice izročil njen podpredsednik Rudi Koprivnik.

»Presenečen sem in vesel, da tako cenite naše sodelovanje,« je ob tej priložnosti dejal Franz Liebigt in dodal, da pred 20 leti nismo mogli niti slutiti, da bomo dosegli tolikšen razvoj. »Razvoj pa je pokazal, da smo ubrali pravilno pot.«

Rudi Koprivnik je v svojem nagovoru poudaril pomen dolgoročne kooperacije, ki sta jo oba partnerja zastavila leta 1963. Takrat je Rog izvozil za 100 tisoč dolarjev svojih koles na konvertibilni trg, leta 1980 pa že za dva milijona dolarjev. V sodelovanju s svojim švicarskim partnerjem pa tudi na podlagi informacij, ki mu jih je posredoval, je razvijal nove tipe svojih proizvodov z novimi materiali. Posebej pomembno je nadaljnje sodelovanje, za katero sta se oba partnerja dogovorila, da bo trajalo najmanj do leta 1990.

Franz Liebigt je ob tej priložnosti izrazil prepričanje, da bo sodelovanje še naprej uspešno. »Časi so težki,« je dejal, »vendar jih bomo premagali s skupnimi močmi.«

N. I.

Slovesnost ob podelitvi visokega priznanja švicarskemu gospodarstveniku.

MANJŠI IZVOZ V NAŠI OBČINI TUDI PO KRIVDI STATISTIKE

V Centru uvažamo za vso republiko

Po izredno velikih uspehih, ki jih je gospodarstvo naše občine beležilo na področju izvoza v preteklem letu, se letos že od prvega kvartala naprej otepamo z negativnimi indeksi pri uresničevanju nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino. Po uradnih podatkih narodne banke zaostajamo v prvih devetih mesecih za lanskoletnim izvozom blaga za 21%, pri deviznem prilivu pa za 26%.

Glede na to, da je povečanje izvoza blaga in storitev prednostna naloga v stabilizacijskih naporih naše družbe, terjajo ta gibanja od vseh odgovornih subjektov v občini Center izredno skrbno analizo. Povečanje izvoza blaga in storitev na konvertibilno tržišče za 18 odstotkov, kot smo ga predvideli z letošnjo občinsko resolucijo, je bila resda zelo visoko zastavljena naloga. Še zlasti, če upoštevamo velike napore, ki so bili v izvozna prizadevanja vloženi v preteklem letu in so se konec leta 1982 odrazili v 33% večjem izvozu na konvertibilna tržišča. Ponoviti in še izboljšati lanskoletne rezultate ob istočasni manjši rasti obsega proizvodnje je bila torej zelo zahtevna naloga. To dejstvo seveda lahko obravnavamo le kot pojasnilo, nikakor pa ne kot opravičilo za slabe rezultate. Resolucijo za letošnje leto smo namreč soglasno sprejeli vsi. Visok indeks rasti izvoza ob preverjanju v OZD ni bil vprašljiv. Vzroke za nižji izvoz je torej potrebno iskati drugje.

V nekaterih panogah industrijske

proizvodnje (npr. v tekstilni industriji) je nižjemu izvozu blaga nedvomno botrovala tudi slaba preskrba s surovinami in repromaterialom. Te OZD so se zatekale k izhodu v silo – tako imenovanim poslom dodelave. S takimi posli omogočamo izkoriščenost prostih zmogljivosti in tudi iztržimo določen devizni dotok na podlagi izvoza storitve. Seveda pa je dotok mnogo manjši, kot bi bil, če bi izvozili celotni finalni izdelek.

Na negativne indekse pri izvoznih rezultatih v naši občini najmočnejše vpliva upadanje obsega del in s tem tudi izvoza na področju gradbeništva. Delež njihovega izvoza v celotnem izvozu občine se iz leta v leto zmanjšuje, saj predstavlja le še 2,4%. V primerjavi z lanskimi devetmesečnimi rezultati so letos realizirali za 74% manjši izvoz. Vzroki za že kar kritičen položaj gradbeništva so znani. Težave bomo reševali z bolj intenzivnimi naporji za nadaljnje uveljavljanje pri izvajanju investicijskih del v tujini. Morali pa jih bomo reševati tudi s preusmeritvijo neizkoriščenih

zmogljivosti v proizvodne programe.

Največji delež pri izvozu blaga v občini še vedno realizirajo trgovinske OZD. Tudi njihov izvoz je za 27% manjši kot v enakem obdobju lani. Med vzroki zanj sta najpomembnejša zmanjšanje razpoložljivih blagovnih fondov ter dejstvo, da se v ostri bitki za devize mnogo več ozdov odloča za direkten izvoz. Na tako nizke številke pa vpliva tako spremenjeno obračunavanje izvoza Agrotehnike Grude, ki je del svojega izvoza prenesla iz TOZD Zunanja trgovina s sedežem v naši občini v TOZD Proizvodnja v Zagrebu. Izpadel je tudi velik del izvoza Iskre Commerca, TOZD Zunanji trg, ker je prek te organizacije izvažala Iskrina trgovina v Stegnah; ta zdaj izvažajo samo neposredno in beleži izvoz v občini Šiška. Če ne bi bilo preusmeritve teh dveh organizacij, bi bil izvoz trgovine v občini Center za 60% večji in ne za 27% manjši, kot ga prikazuje statistika.

Obstoječa metodologija zajemanja in obdelave statističnih podatkov na področju ekonomskih odnosov s tujino nam v občini Center večkrat izvrže podatke, ki nimajo realne podlage. Podatki o deviznem dotoku in odtoku nam tako pokažejo strahovito neuravnovešeno devizno bilanco, kjer so negativne razlike tolikšne, da bi morale biti povod za alarm prve stopnje.

Uvoz blaga in storitev in z njim povezan devizni odtok se namreč evidentira po načelu višjega nivoja organiziranosti. Tako SOZD Slovenske železarne uvažajo večino blaga in storitev za svoje članice, ker pa ima sedež v naši občini, se ta odliv evidentira tu. Nasprotno pa statistika podatke o izvozu blaga in storitev beleži v skladu z načelom končnega proizvajalca, torej tam, kjer se ta izvoz dejansko realizira – na Jesenicah, v Štorkah itd. Če temu prištejemo še visok delež, ki ga predstavlja na primer uvoz Skupnosti slovenskih zdravstvenih organizacij in Poslovne skupnosti Iris, ki uvažata zdravila in medicinsko opremo za potrebe vse republike in imata zopet obe sedeži v naši občini, potem je seveda vsakršna obravnava občinske devizne bilance močno vprašljiva.

Vsa ta dejstva so posledica posebnega položaja naše občine kot centralnega mestnega prostora republiške metropole. Potrebno jih je poznati in upoštevati, vendar pa nam ne smemo služiti kot izgovor za nezadostno angažiranje pri spodbujanju večjega izvoza. Mnogo je še takšnih sredin, ki so z nivoja občine še kako dosegljive in v katerih moramo s povečano aktivnostjo in odgovornejšim delom poslovnih samoupravnih ter ne nazadnje družbenopolitičnih struktur doseči boljše izvozne rezultate.

A. B.